

Град Скопје

- Предлагач:** Градоначалник на Град Скопје
- Изготвувач:** Сектор за заштита на животната средина и природата
- Претставник:** Цветанка Икономова
Мартиновска, раководител на Секторот
- Повереник:** Никола Јовановски, помошник раководител на Секторот

Информација

за реализација на субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2016 и 2017 година

Оваа Информација е изработена согласно Програмата на активности од областа на заштита на животната средина и природата на подрачје на Град Скопје за 2017 година (Службен гласник на Град Скопје бр.13/16)

1. Вовед

Најголемиот проблем во областа на заштитата на животната средина, со кој се соочува Градот Скопје, е нарушениот квалитет на амбиентниот воздух во градот, особено со партикуларните честички (ПМ10 и ПМ2,5). Една од поголемите причини за емисија на овие честички е затоплувањето на домовите кои не се приклучени на централно греење, пред се заради нецелосното и несоодветно согорување на огревното дрво, несоодветниот квалитет на дрвото и начинот на негово чување и употребата на стари, дотраени и технички неисправни печки.

Развиените и еколошки свесни општествени заедници веќе повеќе години работаат на употребата на обновливи извори на енергија, чија предност над фосилните горива е што се обновуваат во природата, а во однос на загадувањето на средината, се минимални причинители. Еден од обновливите извори на енергија е биомасата, која опфаќа дрво, сено, одредени билки и што е најважно, сите шумски и земјоделски остатоци кои можат да се искористат за добивање енергија. Најприфатливи од нив за употреба се пелетите.

Пелетите се тврдо гориво во форма на мали цилиндри, кои се произведуваат со пресување на остатоци од дрво. Бидејќи се добиени од дрво, луспи и остатоци, пелетите се обновлив извор на енергија и при нивното согорување имаат исклучително низок степен на емисија на штетни гасови. При нивното производство не се користат никакви хемикалии или адитиви, а како сврзна компонента се користи лигнин кој доаѓа од структурата на самото дрво. Бидејќи за нивно производство се користат дрвните остатоци од дрвната маса, пилевина, гранки, лисја и др. се намалува и можноста за ширење шумски пожари, а се намалува и сечата на дрвата што би се користеле за огрев.

Предноста на користењето на пелетите е повеќекратна, и тоа:

- Поголема калорична моќност,
- Минимално загадување на воздухот,
- Продуцирање на помала количина пепел,
- Се продават во рефус варијанта, во кеси од 15кг, заради што набавката може да се одвива континуирано, по потреба,
- Не е потребен голем простор за складиштење и чување и сл.

Печките кои користат пелети имаат подобри перформанси од класичните:

- Имаат ефикасност поголема од 90%, за разлика од печките на дрва кои имаат 55% ефикасност, што директно влијае на заштеда на средствата,
- Имаат низок фактор на загадување (5мг/MJ) за разлика од новите печки, шпорети и камини на дрва, кои имаат фактор поголем 9 пати (45мг/MJ), а старите печки на дрва имаат фактор на загадување 20 пати поголем (околу 100мг/MJ),
- Имаат поголем комфор на користење (нема потреба од често додавање на дрва на огнот, нема потреба од секојдневно чистење на пепел и сл.),
- Поседуваат тајмер и термостат, со што е овозможено планирано и самостојно палење и гаснење, нема грижа за да не се изгасне огнот, а температурата во просторијата може да се одржува по желба и сл.

Како една од мерките за намалување на загадувањето на амбиентниот воздух од домаќинствата, Градот Скопје во 2016 година за прв пат во Република Македонија започна со субвенционирање на граѓаните на градот Скопје за набавка на печки на пелети.

2. Активности спроведени во 2016 година

Градот Скопје, преку Секторот за заштита на животната средина, во Септември 2016 година ја донесе Програмата за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2016 година. Финансирањето на Програмата беше обезбедено со ребаланс на Буџетот на Град Скопје за 2016 година во износ од 5.890.000,00 денари.

За спроведување на Програмата се изготви Правилник за користење на финансиските средства од Буџетот на Град Скопје за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2016 година, во кој беше утврден начинот на објавување на програмата, постапката, начинот и условите за користење на финансиските средства од страна на граѓаните. Формирана беше и 7 (седум) члена Комисија за спроведување на постапката за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети.

Начин на спроведување на програмата

Доделувањето на субвенциите важеше исклучиво за граѓаните чие место на живеење е на подрачјето на Град Скопје, а истото се реализира преку спроведување на следните активности:

- Објавување на јавен повик за надоместување на дел од трошоците за набавување на печки на пелети, на веб страната на Град Скопје и во печатени и електронски медиуми,
- Пријавување на граѓаните за добивање субвенција преку пополнување на образец, изготвен за таа намена, кој содржи податоци за лицето што се пријавува на повикот, адресата на живеење (објектот каде е лоцирана печката на пелети) и податоци, за видот на печка и видот и количината на огрев, користени пред набавка на печката на пелети,
- Проверка на пристигнатите пријави и документација од страна на комисија формирана за таа намена,
- Контрола на терен за веродостојноста на набавката и користење на печката на пелети,
- Исплата на субвенциите.

Исплатата на средствата се вршеше во континуитет, според редот на пристигнати пријави, се' до исполнување на предвидениот буџет за оваа намена. Градот Скопје, во зависност од динамиката на пристигнатите пријавите, периодично ја известуваше јавноста за преостанатите средства.

Средствата наменети за делумен надомест на средствата на граѓаните искористени за купување на печки на пелети, беа во износ од 70% од вредноста на печката, но не повеќе од 30.000 денари.

Услови за учество во јавниот повик за субвенционирање

За да можат да учествуваат на јавниот повик за субвенционирање, граѓаните требаше да ги исполнат следните услови:

- Да достават пополнет образец за јавниот повик за доделување субвенции за купување печки на пелети,
- Да достават потпишана изјава дека нема искористено субвенционирање на набавка на печка на пелети од било кој извор во Република Македонија,
- Да достават доказ дека се жители на Град Скопје, што се докажуваше со фотокопија на личната карта,
- Да достават доказ во оригинал дека е извршено купување на печка на пелети, (и тоа со фискална сметка или фактура со извод од деловна банка по денот на објавување на повикот).

Воедно се спроведе и теренска проверка од страна на комисијата за да се утврди веродостојноста за набавената печка на пелети.

Јавниот повик за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2016 година, беше објавен на 12.10.2016 година во печатените медиуми Дневник и Коха, и на веб порталот на Град Скопје, а крајниот рок за аплицирање на субвенциите беше 30.11.2016 година.

Од почетокот на објавувањето на Јавниот повик за субвенционирање на граѓаните за набавка на печки на пелети, се до неговото затварање на 04.11.2016 година, до Комисијата беа поднесени 343 барања. Сите барања беа разгледани, при што Комисија за спроведување на постапката за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети го констатираше следното :

- Прифатени барања согласно предвидените средства се 196,
- Одбиени беа 85 барања заради неисполнување на еден или повеќе услови од јавниот повик,
- Со оглед на фактот дека исплатата се вршеше според редот на пристигнатите пријави (прв пријавен прв услужен), комисијата не постапуваше по 61 барање,и
- Од пристигнатите барања 1 барател самоиницијативно се откажа од субвенциите.

Во текот на целата постапка од страна на комисијата, согласно Правилникот за доделување на субвенциите беа изготвини 281 решение за прифаќање/неприфаќање на барањата и 61 известување за барањата за кои беа исцрпени средствата.

3.Активности спроведени во 2017 година

Заради унапредување на квалитетот на воздухот и намалување на загадувањето на воздухот особено со партикуларните честички од затоплување на домовите кои не се приклучени на централното греење, Градот Скопје и во 2017 година продолжи со надоместување на дел од трошоците на граѓаните на подрачјето на градот за купување печки на пелети.

Оваа активност беше предвидена во Програмата на активности од областа на заштита на животната средина и природата на подрачје на Град Скопје за 2017 година (Службен гласник на Град Скопје бр.13/16) и средствата беа обезбедени во Буџетот на Град Скопје за 2017 година, во износ од 10.000.000,00 денари.

За спроведување на активността се изготви Правилник за користење на финансиските средства од Буџетот на Град Скопје за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2017 година, во кој беше утврден начинот на објавување на програмата, постапката, начинот и условите за користење на финансиските средства од страна на граѓаните. Формирана беше и 7 (седум) члена Комисија за спроведување на постапката за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети.

Начин на спроведување на програмата

Доделувањето на субвенциите важеше исклучиво за граѓаните чие место на живеење е на подрачјето на Град Скопје, а истото се реализира преку спроведување на следните активности:

- Објавување на јавен повик за надоместување на дел од трошоците за набавување на печки на пелети, на веб страната на Град Скопје и во печатени и електронски медиуми,
- Пријавување на граѓаните за добивање субвенција преку пополнување на образец, изготвен за таа намена, кој содржи податоци за лицето што се пријавува на повикот, адресата на живеење (објектот каде е лоцирана печката на пелети) и податоци, за видот на печка и видот и количината на огрев, користени пред набавка на печката на пелети,
- Проверка на пристигнатите пријави и документација од страна на комисија формирана за таа намена,
- Контрола на терен за веродостојноста на набавката и користење на печката на пелети,
- Исплата на субвенциите,

Исплатата на средствата се вршеше во континуитет, според редот на пристигнати пријави. Средствата наменети за делумен надомест на средствата на граѓаните искористени за купување на печки на пелети, беа во износ од 70% од вредноста на печката, но не повеќе од 30.000 денари.

Услови за учество во јавниот повик за субвенционирање

За можат да учествуваат на јавниот повик за субвенционирање граѓаните требаше да ги исполнат следните услови:

- Да достават пополнет образец за јавниот повик за доделување субвенции за купување печки на пелети,
- изјава заверена на нотар дека немаат искористено субвенции за набавка на печка на пелети од било кој извор во Република Македонија,
- доказ дека се жители на Град Скопје, што се докажува со фотокопија од важечка лична карта,
- потврда за платен данок на имот заклучно со 2016 година.
- фотографија од печката која ја користат (дрва, јаглен, нафта или мазут),и
- фотокопија од трансакциска сметка

Воедно, се спроведе и теренска проверка од страна на комисијата за да се утврди веродостојноста за набавената печка на пелети.

Јавниот повик за за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2017 година, беше објавен на 27.02.2017 година во печатените медиуми Дневник и Коха, и на веб порталот на Град Скопје, а крајниот рок за аплицирање на субвенциите беше 13.03.2017 година.

Од почетокот на објавувањето на Јавниот повик за субвенционирање на граѓаните за набавка на печки на пелети, се до неговото затварање, до Комисијата беа поднесени 290 барања. Сите барања беа разгледани при што Комисија за спроведување на постапката за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети го констатираше следното :

- Прифатени и исплатени барања се 208,
- Одбиени беа 75 барања заради не исполнување на еден или повеќе услови од јавниот повик,
- Од пристигнатите барања 7 баратели самоиницијативно се откажаа од субвенциите.

Од предвидените средства во Буџетот исплатени се 6.220.923,00 денари со што остануваат 3.779.077,00 денари. Преостанатите средства наменети за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети ќе се искористат за истата намена кога ќе се создадат услови за објавување на нов Јавен повик.

На 15.11.2017 година Градот Скопје го објави вториот Јавниот повик за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети за 2017 година, во печатените медиуми Дневник и Коха, и на веб порталот на Град Скопје, а крајниот рок за аплицирање на субвенциите беше 22.11.2017 година.

Зарди голем интерес кај граѓаните за купување на печки на пелети, Советот на Град Скопје донесе одлука за зголемување на финансиските средства за субвенционирање во износ од 3,500.000,00 денари.

Во текот на постапката за доделување на субвенции за набавка на печки на пелети на граѓаните на подрачјето на Град Скопје, аплицираа 324 баратели од кои 221 ги исполнуваа условите, додека останатите 103 баратели по различни основи не ги исполнуваа критериумите за доделување на субвенции.

Во текот на 2017 година во рамките на двата јавни повика за субвенционирање на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети, субвенционирани се вкупно 429 граѓани за што се потрошени вкупно 12.816.400, 00 денари.

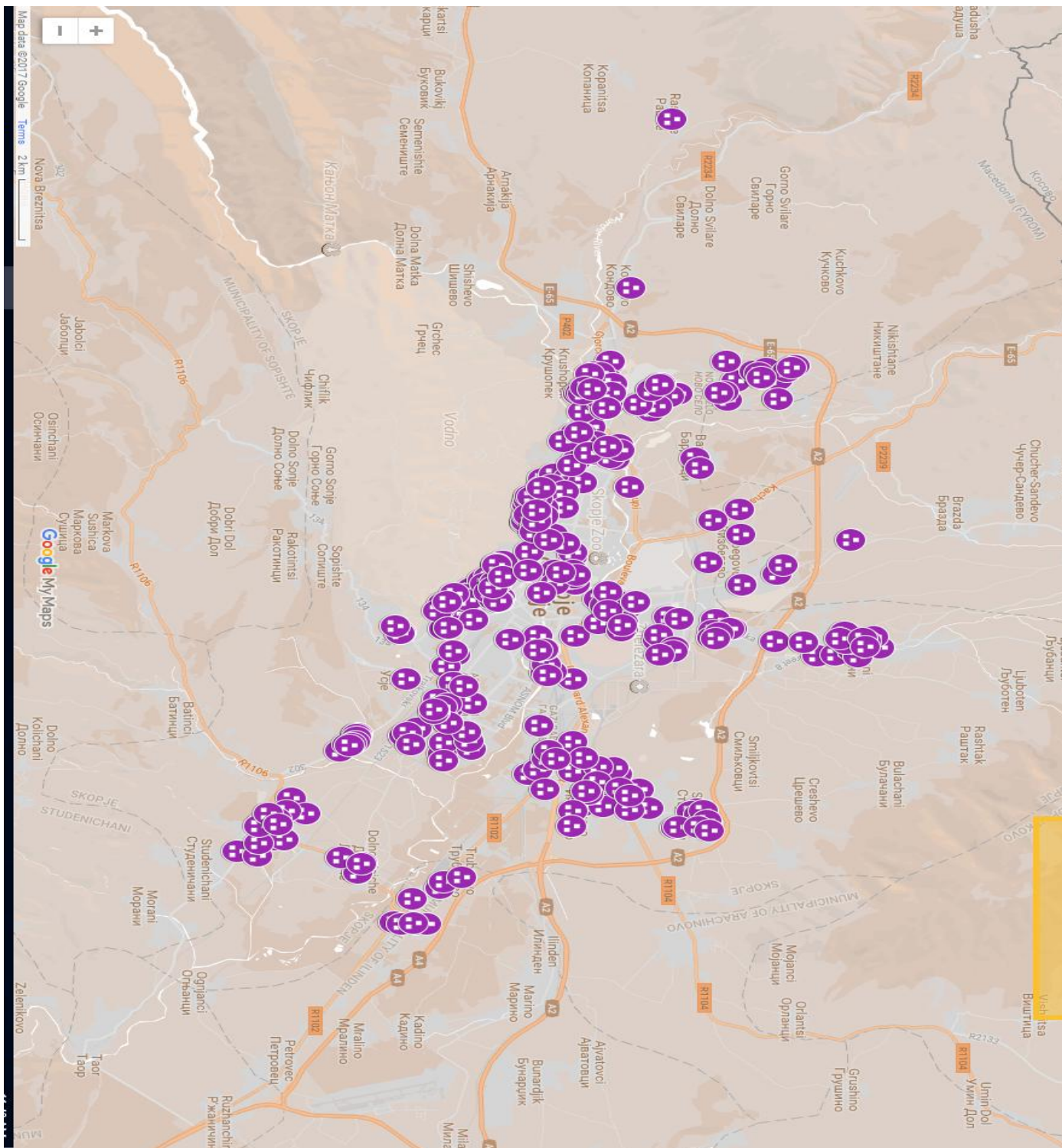
4. Заклучок

Субвенционирањето на граѓаните на подрачјето на Град Скопје за купување печки на пелети како една од мерките содржани во Планот за подобрување на квалитетот на воздухот во агломерација Скопски регион (усвоен на 75-та седница на Советот на Град Скопје одржана на 26 Јануари 2017 година), пројави голем интерес кај граѓаните на Град Скопје.

Во соработка со МАНУ направена е калкулација за намалувањето на емисиите на ПМ10 и ПМ2,5 на субвенционираниите граѓани. Во пресметката се земени во предвид домаќинства кои се грееле на дрва со просечна потрошувачка на дрва од 8,3м3 дрва годишно (калорична вредност на дрвото според ДЗС 0,159 ktOE/m3, со емисионен фактор на печките на дрва од 740 g/GJ за ПМ2,5 и емисионен фактор од 760 g/GJ за ПМ10) и просечна потрошувачка на пелети од 3,26 тони годишно (калорична вредност на пелети според ДЗС 0,41 ktOE/kt и емисионен фактор на печките на пелети од 29 g/GJ за ПМ2,5 и ПМ10). Според направената пресметка може да се констатира дека емисиите на ПМ10 и ПМ2,5 се намалува дури за 96%.

Заради позитивните ефекти во намалувањето на емисиите кои потекнуваат од загревањето на домаќинствата и големиот интерес кај граѓаните, оваа мерка би требало да продолжи и во наредните години.

Мапа на доделени субвенции